

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

Een korte toelichting op de gevolgen van deze wet voor uw vereniging, stichting of coöperatie

Door: Henk Brat, Marc Janssen & Roderic ter Rele

September 2021

**This is
how
we do it.**

Inleiding

- Op 1 juli 2021 is de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (**WBTR**) in werking getreden. In dit document worden de hoofdlijnen van deze wet puntsgewijs besproken.
- De WBTR heeft met name gevolgen voor het bestuur van en het toezicht op verenigingen, stichtingen en coöperaties.
- WBTR sluit aan bij de regelingen voor de NV en BV.

Aanleiding

- De aanleiding voor de invoering van de wet is de verschillende incidenten, onder andere bij Vestia (sociale huur), Meavita (gezondheidszorg) en Amarantis (onderwijs).
- De overheid wil met de wet voorkomen dat wanbestuur, onverantwoordelijk financieel beheer, zelfverrijking, misbruik van posities en andere ongewenste activiteiten verenigingen en stichtingen schaden.
- Een professionalisering van bestuur en toezicht is nodig om dit soort incidenten te voorkomen. Er is daarom behoefte aan: i) een nauwkeuriger taakomschrijving van toezichthouders en ii) de aansprakelijkheid van bestuurders en toezichthouders in de semipublieke sector aan te scherpen wanneer zij hun taken niet goed vervullen.

Hoofdpijnen

- De WBTR bevat in grote lijnen de volgende regelingen:
 - voor alle rechtspersonen kan een RvC (of RvT) worden ingevoerd;
 - invoering/wijziging tegenstrijdigbelangregeling;
 - duidelijke norm voor bestuurders en toezichthouders;
 - vergroting aansprakelijkheid bestuurders en toezichthouders;
 - verruiming ontslaggronden bestuurders stichtingen;
 - belet- en ontstentenisregeling. Deze wijzigt tevens de bestaande regeling van de NV/BV.

Relevantie

- WBTR is vooral relevant voor:
 - verenigingen (o.a. sportverenigingen en andere vrijwilligersorganisaties);
 - stichtingen in de (semi-)publieke sector (o.a. zorg- en onderwijsinstellingen);
 - coöperaties (vaak in de agrarische sector).

Ontstentenis of belet alle bestuurders of commissarissen

- De statuten van een NV, BV, vereniging, stichting of coöperatie moeten een regeling bevatten voor het uitoefenen van de taken en bevoegdheden bij ontstentenis of belet van alle bestuurders of alle commissarissen.
- Deze regeling moet in de statuten worden opgenomen bij de eerstvolgende statutenwijziging.
- Deze bepaling treedt op een later moment in werking voor commissarissen van NV's. De datum is nog niet bekend.

Toezichthoudend orgaan

- Verenigingen en stichtingen kunnen een toezichthoudend orgaan instellen. Daarvoor is een statutenwijziging nodig.
- Dat orgaan kan worden aangeduid als 'raad van commissarissen' of 'raad van toezicht'.
- In de praktijk hadden sommige verenigingen en stichtingen al een toezichthoudend orgaan. Nu is dat in de wet verankerd.
- De wet kende al een regeling voor toezichthoudende organen bij de NV, BV en coöperatie. Nu is dit uitgebreid naar de vereniging en de stichting.

Monistisch bestuursmodel / one tier board

- Verenigingen, stichtingen en coöperaties kunnen niet-uitvoerende bestuurders benoemen. In dat geval wordt geen apart toezichthoudend orgaan ingesteld, maar maken de toezichthouders (niet-uitvoerende bestuurders) deel uit van het bestuur. Dit wordt een 'monistisch bestuursmodel' of 'one tier board' genoemd.
- Deze regeling treedt op een later moment in werking. De datum is nog niet bekend.
- De wet kende al de mogelijkheid van een monistisch bestuursmodel bij de NV en de BV. Nu wordt dit uitgebreid naar de vereniging, stichting en coöperatie.

Tegenstrijdig belang

- Een bestuurder of commissaris van een vereniging, stichting of coöperatie neemt niet deel aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de rechtspersoon.
- Neemt een bestuurder of commissaris met een tegenstrijdig belang toch deel, dan is het besluit vernietigbaar.
- Rechtshandelingen ter uitvoering van het besluit, blijven echter geldig na vernietiging.
- Deze regeling bestond al voor de NV en de BV. Nu is zij uitgebreid naar de vereniging, stichting en coöperatie.

Tegenstrijdig belang vereniging en coöperatie

- Kan het bestuur van een vereniging of coöperatie geen besluit nemen doordat alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben, dan wordt het besluit genomen door de raad van commissarissen. Is er geen raad van commissarissen, dan neemt de algemene ledenvergadering het besluit. In de statuten kan anders worden bepaald.
- Betreft het een besluit van de raad van commissarissen, dan wordt het besluit genomen door de algemene ledenvergadering.
- Een vergelijkbare regeling bestond al voor de NV en de BV. Nu is zij uitgebreid naar de vereniging en coöperatie.

Tegenstrijdig belang stichting

- Kan het bestuur van een stichting geen besluit nemen doordat alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben, dan wordt het besluit genomen door de raad van commissarissen. Is er geen raad van commissarissen, dan wordt het besluit toch genomen door het bestuur, onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen. In de statuten kan een afwijkende regeling worden opgenomen.
- Kan de raad van commissarissen van een stichting geen besluit nemen doordat alle commissarissen een tegenstrijdig belang hebben, dan wordt het besluit toch genomen door de raad, onder schriftelijke vastlegging van de overwegingen die aan het besluit ten grondslag liggen. In de statuten kan een afwijkende regeling worden opgenomen.

Meervoudig stemrecht

- De statuten kunnen bepalen dat een bepaalde bestuurder of commissaris meer dan één stem heeft.
- Een bestuurder of commissaris kan niet meer stemmen uitbrengen dan de andere bestuurders of commissarissen tezamen.
- Een afwijkende regeling in de statuten blijft geldig tot de eerstvolgende statutenwijziging, maar uiterlijk tot 1 juli 2026.
- De wet kende deze regeling al voor de NV en de BV. Nu is zij uitgebreid naar de vereniging, stichting en coöperatie.

Raadgevende stem

- Bij de vereniging en coöperatie hebben bestuurders en commissarissen een raadgevende stem in de algemene ledenvergadering.
- De wet bepaalde al dat bestuurders en commissarissen van een NV of BV een raadgevende stem hebben in de algemene vergadering.
- De stichting heeft geen algemene ledenvergadering of algemene vergadering. Daarom geldt de regeling niet voor de stichting.

Aansprakelijkheid bestuurders en commissarissen

- Bestuurders en commissarissen richten zich bij de vervulling van hun taak op het belang van de rechtspersoon en de daaraan verbonden onderneming of organisatie.
- Bestuurders en commissarissen zijn in geval van faillissement hoofdelijk aansprakelijk voor het boedeltekort als zij hun taak kennelijk onbehoorlijk hebben vervuld en aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement.
- De wet kende deze regeling al voor de NV en de BV. Nu is zij uitgebreid naar de vereniging, coöperatie en stichting.

Aansprakelijkheid bestuurders en commissarissen

- Voor verenigingen, stichtingen en coöperaties die:
 - vennootschapsbelasting moeten betalen; of
 - een jaarrekening moeten opmaken die aan bepaalde vereisten voldoet,geldt het weerlegbare vermoeden:
 - dat het bestuur zijn taak onbehoorlijk heeft vervuld; en
 - dat die onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak is van het faillissement,indien het bestuur niet heeft voldaan aan zijn administratieverplichting of de jaarrekening niet op de voorgeschreven wijze openbaar heeft gemaakt.

Aansprakelijkheid bestuurders en commissarissen

- Het weerlegbare vermoeden geldt vooral voor commerciële verenigingen, stichtingen en coöperaties. Amateursportverenigingen zullen bijvoorbeeld doorgaans buiten schot blijven.
- Een bestuurder is niet aansprakelijk als hij bewijst:
 - dat de onbehoorlijke taakvervulling door het bestuur niet aan hem te wijten is; en
 - dat hij niet nalatig is geweest in het treffen van maatregelen om de gevolgen daarvan af te wenden.

Ontslag bestuurder of commissaris stichting

- De rechtbank kan een bestuurder of commissaris van een stichting ontslaan op verzoek van het openbaar ministerie of een belanghebbende wegens:
 - taakverwaarlozing of andere gewichtige redenen;
 - ingrijpende wijziging van omstandigheden op grond waarvan voortduren bestuurder-/commissarisschap redelijkerwijs niet kan worden geduld; of
 - het niet voldoen aan een bevel van de voorzieningenrechter.

Ontslag bestuurder of commissaris stichting

- Na ontslag door rechter kan een bestuurder of commissaris gedurende vijf jaar niet opnieuw worden benoemd als bestuurder of commissaris van een stichting.
- Een ontslagen bestuurder of commissaris kan de rechter niet verzoeken om zijn arbeidsovereenkomst met de stichting te herstellen.
- De wet kende deze regeling al voor de NV en de BV. Nu is de regeling uitgebreid naar de stichting.

Adviezen

- Laat controleren of de statuten van uw NV, BV, vereniging, stichting of coöperatie moeten worden aangepast vanwege de invoering van de WBTR.
- Ga na of de bestaande *governance* van uw organisatie nog aansluit bij de wensen van uw organisatie.

Vragen

- Heeft u nog vragen naar aanleiding van deze presentatie? Of wilt u weten wat de WBTR voor uw organisatie inhoudt? Of wilt u een keer van gedachten wisselen over de *governance* van uw organisatie?
- Neem dan contact op met Henk Brat, Marc Janssen of Roderic ter Rele.

Henk Brat

T +31 20 800 80 11
E h.brat@banning.nl

Marc Janssen

T +31 73 692 76 72
E m.janssen@banning.nl

Roderic ter Rele

T +31 73 800 09 39
E r.terrele@banning.nl

Banning

Advocaten

Spinhuiswal 2
5211 JG 's-Hertogenbosch

T: +31 73 692 77 77
F: +31 73 692 77 89

E: info@banning.nl
W: banning.nl

**This is
how
we do it.**